

22.10.1915

22.10: Clevelandská dohoda

Prvá svetová vojna bola významným medzníkom svetových i slovenských dejín. Osobitnú úlohu počas jej trvania zohrali Slováci, ktorí sa vystaňovali do USA. Od 70. rokov 19. storočia do roku 1914, teda do začiatku prvej vojny sa do USA vystaňovalo vyše 500 000 Slovákov, čo predstavovalo takmer jednu tretinu celého slovenského národa. Išlo o ekonomickú migráciu, ktorej príčinou bolo hospodárske zaostávanie Uhorska, ale aj národnostný útlak. Slováci v USA získali novú skúsenosť s demokratickým systémom. Zakladali si vlastné spolky, školy a noviny. Boli vzdelanejší, sebavedomejší a cieľavedomejší. Pred svetovou verejnosťou protestovali proti národnostnému útlaku Slovákov v starej vlasti a jednoznačne podporovali domáci slovenský národný program, usilujúci sa o autonómiu Slovenska v Uhorsku. Spoločný cieľ pomáhala dosiahnuť Slovenská liga v Amerike – strešná organizácia Slovákov v USA, založená v roku 1907. Už krátko po vypuknutí prvej svetovej vojny sa začali ozývať slovenskí krajanovia v zahraničí, ktorí chápali vojnu ako príležitosť, aby slovenský národ uplatnil svoje práva. Ako reálna možnosť sa ukazovalo vytvorenie spoločného česko-slovenského štátu v prípade víťazstva dohodových mocností. S týmto programom vystúpil na pôde Veľkej Británie profesor Tomáš Garrigue Masaryk. V USA sa myšlienka spoločného česko-slovenského štátu stretla s ohlasom a 22. 10. 1915 viedla k uzavretiu Clevelandskej dohody. Za českú stranu ju podpísal predseda Českého národného združenia Ludvík Fisher a jeho tajomník Josef Tvrzický, za slovenskú stranu predseda Slovenskej ligy v Amerike Albert Mamatey a jej tajomník Ivan Daxner.

Zo zreteľa nesmieme strácať fakt, že spoločný postup týchto dvoch hlavných organizácií Čechov a Slovákov si vynútila aj samotná slobodzovacia akcia v Európe, ktorá si vyžadovala spojenie síl a vytvorenie zázemia pre svoje aktivity. Clevelandskú dohodu nemožno považovať iba za vnútornú vec dvoch krajanských organizácií v USA. Zástupcovia Českého národného združenia sa v Clevelande na slávnostnej schôdzi vyslovili, že T. G. Masaryk s navrhovaným textom Clevelandskej dohody súhlasí. Clevelandská dohoda obsahuje jasnú formuláciu o spolení českého a slovenského národa v rovnocennom federatívnom zväzku štátov. Budúci štát teda mal byť federáciou. Bol to prvý významný úspech zahraničného odboja. Masaryk potom koncom októbra 1915 už mohol vytvoriť

centrálny orgán zahraničného odboja, ktorý nazval Český komitét zahraničný. O .....
d'alsí úspech zahraničného odboja sa pričínili Slovák Milan Rastislav Štefánik, ktorý .....
sa vrátil zo srbského frontu do Francúzska. Vo februári 1916 sa vytvorila .....
Československá národná rada - centrálny orgán zahraničného odboja. Viedol ho .....
Masaryk ako predseda, Štefánik zastupoval Slovákov a bol podpredsedom, Beneš .....
tajomníkom. Štefánik mal dobré kontakty s najvyššími francúzskymi politikmi. ....
Presvedčil ich, aby prijali Masaryka a začali brať vážne česko-slovenský .....
zahraničný odboj. Masaryk tak mohol vysvetliť, že Rakúsko-Uhorsko vždy bude .....
viac naklonené Nemecku a iba jeho rozbitie povedie k vzniku nových štátov, ...
priateľských Francúzsku. ....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Získať si dohodové mocnosti pre myšlienku, že vznik česko-slovenského štátu a s .....
tým spojená úplne nová organizácia strednej Európy je potrebná, nebolo ľahké. ....
Vyžadovalo si to systematickú prácu a dôkazy vernosti. Preto sa postupne vytvorili .....
vojenské oddiely - légie, ktoré bojovali po boku dohodových armád. Légie .....
predstavovali dobre organizovanú a disciplinovanú silu, zloženú z dobrovoľníkov. ....
Ich celkový počet dosiahol 100 000 mužov. Veľký význam nadobudli najmä v .....
revolučnom Rusku. Po páde cára ich nasadili na Ukrajinu do boja proti nemeckej .....
a rakúsko-uhorskej armáde. Po uzavretí separátneho mieru bolševického Ruska s .....
Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom boli légie odzbrojené. Mali sa prepraviť na front .....
do Francúzska. Dalo sa to však iba evakuáciou cez Sibír až do Vladivostoku a .....
potom cez Tichý a Atlantický oceán. Po ceste sa však legionári dostali do konfliktu .....
s bolševikmi a opäť sa ozbrojili. V chaotických pomeroch revolučného Ruska sa .....
stali jedinou dobre organizovanou a disciplinovanou armádou. Podarilo sa im .....
ovládnúť celú transsibírsku magistrálu. Svojimi rýchlymi úspechmi vzbudili veľké .....
nádeje u dohodových spojencov, že pomôžu vojensky premôcť bolševický režim. ....
Légie v Rusku tak ostali až do roku 1920. Cestu z bolševického Ruska do vlasti si .....
vykúpili tým, že odovzdali bolševikom ruský zlatý poklad a protibolševického .....
admirála Alexandra Vasiljeviča Kolčaka, ktorý sa presúval s nimi. ....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Príchod T. G. Masaryka do USA v máji 1918 bol triumfálnou manifestáciou jednoty odboja. Keď mu .....
slovenskí činitelia predložili 30. mája 1918 v Pittsburghu Clevelandskú dohodu a otvorili otázku postavenia .....
Slovenska v budúcom Česko-Slovensku, Masaryk na druhý deň skoncipoval novú - Pittsburskú dohodu. ....
Táto dohoda uzavretá medzi najdôležitejšími krajanými spolkami v USA a predsedom Československej .....
národnej rady Masarykom, zabezpečovala samosprávu Slovenska s vlastným snemom a slovenčinou ako .....
úradným jazykom. Na rozdiel od Clevelandskej dohody však priamo nehovorila o rovnocennom .....
postavení dvoch častí štátu vo federácii, ale iba o slovenských veciach, čo bol prejav asymetrie. Masaryk .....
zakončil svoju cestu po USA vo Washingtone u prezidenta Wilsona. Pod vplyvom tejto návštevy a .....
úspechov česko-slovenských légii v Rusku USA zmenili svoj názor na potrebu zachovania Rakúsko-

Uhorska s poskytnutím autonómie jednotlivým národom a prijali myšlienku vzniku Česko-Slovenska. Dôležitým ovocím Masarykovej návštevy USA bolo rozhodnutie amerických Rusínov o pripojení Podkarpatskej Rusi k budúcemu česko-slovenskému štátu ako samosprávneho celku. Pittsburská dohoda sa po vzniku Československej republiky v roku 1918 stala dôležitým argumentom pre sily, ktoré chceli dosiahnuť autonómiu Slovenska v rámci ČSR.

Prof. Mária Tonková, Prof. Róbert Letz, Prof. Anna Bocková

References: